

от най-важните импулси за написването на „Под игото“, а фразата „*под игото* на нечестивите агарянци“, която споменават в Толстоевия роман спорещите за войната с Константин Левин, навярно е предпочетена за заглавие от Вазов именно след одеския му прочит на „Анна Каренина“.

Защо Вазов не експлицира връзката на този травматичен прочит на „Анна Каренина“ с творческата история на своя роман „Под игото“ е разбираемо. Горещият родолюбец, русофил и славянофил Вазов не е искал да признае публично своето несъгласие с представянето на „освободителната“ война в романа на „великия писател на руската земя“, но това несъгласие – което според мен става един от травматичните импулси за написването на „Под игото“ – несъмнено го е измъчвало.

С това не искам да кажа, че „Под игото“ е **пряк спор** с „Анна Каренина“, но вътрешното несъгласие на Вазов с Толстой е несъмнен импулс към написването на първия български романов шедевър. И по един несъзнавано зашифрован начин Вазов прави това скрито признание в травматичния спомен за нощта на одеския прочит на „Анна Каренина“.

ПОСЛЕПИС. Този текст бе написан през 2001 г., като един от замислените „Два етюда за Вазов“, които исках да посветя на най-изтъкнатата съвременна изследователка на „патриарха“ проф. Милена Цанева. Все не успявам да допиша втория от тези етюди, може би защото още не мога да открия „аргумента“ за потвърждението на една своя догадка. Затова се реших да публикувам вече написания етюд „Заглавието „Под игото““ по повод осемдесетгодишнината на проф. Цанева.